

מעקב הומניטארי

השטח הפלסטיני הכבוש

אוגוסט 2006

מס' 4

המצב ההומניטארי ברצועת עזה ובגדה המערבית המשיך להתדרדר במהלך שנת 2006. הסיבות העיקריות להמשך ההתדרדרות הן פעולות שנקטה ישראל, ובהן החמרת הגבלות הגישה והגבלות הבטחון ומבצעים צבאיים של צה"ל. זאת לצד המשבר הכלכלי ברשות הפלסטינית, שנבע מהקפאת כספי המיסים, והחלטת תורמים שונים להקפיא את העברת כספי התרומות, בעקבות ניצחון תנועת חמאס בבחירות למועצת המחוקקת הפלסטינית. המצב המתדרדר הניע את סוכנויות האו"ם וארגונים לא ממשלתיים אחרים המשתתפים בתוכנית החירום "emergency appeal 2006" (ה-CAP) להפיק דו"ח חודשי המנטר את השינויים המתרחשים בשטחים הכבושים לאורם של מדדים הומניטאריים בתחומים הבאים: הגנה על אזרחים, תמיכה נפשית בילדים והגנת על בטחונם, חינוך, אספקת מזון, חקלאות, מים וסניטציה, יצירת מקומות עבודה וסיוע כספי.

בדו"ח זה נעשה שימוש משולב במדדים כמותיים ובתצפיות שדה מאומתות. שתי שיטות אלה לאיסוף נתונים יכולות לייצר דיווחים שונים ומגוונים על הנעשה בשטח. המדדים ההומניטאריים הכמותיים נוטים לחשוף את השינויים ארוכי הטווח המתרחשים בין חודש אחד למשנהו, בעוד שתצפיות השדה מצביעות על סימני שחיקה מוקדמים העשויים להצביע על שינויים עתידיים במצב הקיים באורח יותר כללי.

לפי הוראות אמנת ז'נבה הרביעית משנת 1949, על ישראל בתור הכוח הכובש מוטלת האחריות לדאוג לרווחתה של האוכלוסייה הפלסטינית. בשנים האחרונות, המדינות התורמות מהקהילה הבינלאומית והרשות הפלסטינית בעצמה נטלו למעשה את האחריות הזאת על כתפיהם. ממשלת ישראל מחוייבת, בנוסף לכך, להעביר כספי מיסים ומכסים שנגבו בשם ובעבור הרשות הפלסטינית, (הרש"פ) וזאת לפי פרוטוקול פאריס (1994), סכומים אלה עומדים על שיעור של כ-60 מיליון דולר אמריקני בחודש, ומהווים כ-50 אחוזים מסך הכנסותיה של הרש"פ. ממשלת ישראל הקפיאה את העברת הכספים מאז הבחירות הכלליות ברשות שנערכו בסוף ינואר 2006. יצוין כי ישימות ותקפותו של פרוטוקול פאריס אושרו מחדש ב-15 בנובמבר 2005 במסגרת הסכמי התנועה והגישה (Agreements on Movement and Access) שנחתמו בין ממשלת ישראל לרשות הפלסטינית בחסותה ובתיווכה של מזכירת המדינה האמריקאית.

המידע והנתונים המתפרסמים במעקה הומניטארי נאספו מנתונים של סוכנויות האו"ם והארגונים הלא ממשלתיים הבאים: קרן האו"ם לילדים UNICEF, תוכנית הפיתוח של האו"ם UNDP, ארגון האו"ם לחינוך, מדע ותרבות UNESCO, ארגון האו"ם למזון וחלקאות FAO, משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטאריים OCHA, קרן האוכלוסין של האו"ם UNFPA, סוכנות האו"ם ולסיוע ורווחה לפליטים פלסטינים UNRWA, השליח המיוחד של האו"ם לתהליך השלום במזרח התיכון UNSCO, ארגון OXFAM הבריטי, קבוצת ההידרולוגיה הפלסטינית PHG, תוכנית המזון העולמית WFP ואיגון הבריאות העולמי WHO.

ניתוח המצב:

למרות הירידה שנרשמה במלך חודש אוגוסט 2006 בעצימות העימות ובמספר התקריות האלימות, המצב הכללי בשטחים הכבושים ממשיך להתפורר, והמשאבים הקיימים מנוצלים עד לגבולם העליון. שביתתם הנמשכת של עובדי הרשות הפלסטינית, שהתחילה בחודש ספטמבר, לא אפשרה לאסוף חלק מהנתונים עבור גיליון זה של **מעקב הומנטארי**. למרות זאת, תצפיות השדה והמידע הקיים מצביעים על מגמת התדרדרות נמשכת בתנאי החיים של הפלסטינים, במקביל להחמרת מגבלות הגישה המוטלות על ידי ישראל.

המנגנון הבינלאומי הזמני שהוקם על ידי הקוארטט, ה-TIM (Temporary International Mechanism) בתמיכת הנציבות האירופית, התחיל לטפל באוגוסט בחלק מהצרכים הדחופים של הפלסטינים, באמצעות אספקת דלק (בעיקר לייצור חשמל באמצעות גנרטורים) ותשלום קצבאות לחלק מעובדי הרשות. השפעת האפקט של מנגנון חדש זה עדיין בהתהוות, ולא ניתן למדוד אותו בשלב זה.

סיכום המדדים ההומניטאריים:

- במהלך חודש אוגוסט נהרגו 77 פלסטינים בעימותים אלימים עם ישראל, זאת בהשוואה ל-181 בחודש יולי. 266 פלסטינים נפצעו בגדה ובעזה ובנתון זה נרשמה ירידה משמעותית בהשוואה לחודש יולי, אז נפצעו 799 פלסטינים. חיילי ישראלי אחד נהרג ועשרה ישראלים נפצעו אף הם בחודש אוגוסט.
- מספר הנפגעים בעימותים אלימים פנים-פלסטינים נותר גבוה. 121 פלסטינים נהרגו ו-55 נפצעו באוגוסט, רובם בעזה, זאת בהשוואה ל-13 הרוגים ו-44 פצועים בחודש הקודם.
- 16 ילדים פלסטינים נהרגו במהלך חודש אוגוסט, הנתון השני בגובהו עד כה השנה. השנה נהרגו עד כה 80 ילדים פלסטינים, יותר מ-15 אחוזים מסך מקרי המוות הפלסטינים. ילד נוסף נהרג בעימותים הפנים-פלסטינים.
- מספר הילדים הפלסטינים העצורים בידי ישראל רשם ירידה נומינלית נכרת, מ-335 בחודש יולי, ל-227 באוגוסט. ואולם, הילדים העצורים המיוצגים על-ידי פרקליטים פרטיים נכללים רק בדו"ח אוגוסט, כך שמספר הילדים העצורים עומד למעשה על 391.
- מאז ה-12 במארס נאסרה כניסת פועלים וסוחרים פלסטינים מעזה לישראל. במהלך חודש אוגוסט הטילה ישראל סגר על הגדה במשך 20 ימים, במהלכם לא התאפשרה כניסת פועלים וסוחרים פלסטינים בעלי אישורי כניסה תקפים למזרח ירושלים ולישראל.
- מספר המכשולים הפיזיים המגבילים תנועת פלסטינים בגדה עלה מ-540 בחודש יולי, ל-547 באוגוסט, בעקבות הסרתם של שישה מכשולים לצד בניית 13 מכשולים חדשים. מכשולים אלה מוסיפים לטרפד ולפגוע בחופש התנועה של הפלסטינים בגדה.
- ארגונים הומניטאריים שונים מדווחים על עליה בתקריות הגישה, תקריות בהן נמנע או עוכב המעבר של עובדי סיוע במחסומי קבע ובמחסומי פתע בגדה. בחודש אוגוסט דווחו 99 תקריות כאלה, בעוד שביולי נרשמו 65 וביוני 50.
- מספר התקיפות האוויריות שביצע חיל האוויר בחודש אוגוסט ברצועת עזה, הכוללות ירי טילים ורקטות, רשם ירידה ועמד על 58 תקיפות, בהשוואה ל-221 בחודש יולי. בשבוע הראשון של אוגוסט המשיך צה"ל בירי ארטילרי כבד לעבר הרצועה, בכל יום נורו בממוצע 91 פגזים. החל מהשבוע השני של אוגוסט נרשמה ירידה במספר ההפגזות, ל-14 פגזים ביום בממוצע¹ הכללי לחודש. 80 בתים ומבנים פלסטינים נהרסו, ו-27 נפגעו, בתקיפות צה"ל. הפלסטינים ירו 94

¹ בין התאריכים 1-22 לאוגוסט נורו בממוצע 39 פגזים.

- רקטות קסאם (רקטות תוצרת בית) לעבר ישראל במהלך חודש אוגוסט, זאת בהשוואה ל-282 רקטות שנורו בחודש יולי. 10 ישראלים נפצעו.
- בעקבות שביתת עובדי הרשות הפלסטינית אין בנמצא נתונים על השטחים החקלאיים שנהרסו או נפגעו בעקבות תקיפות צה"ל, תקיפות שנמשכו במהלך חודש אוגוסט, ופגעו בחלקאות ובתשתית הפלסטינית.
- לפי נתוני Pal Trade, 2,012 מטעני סחורה, שהם כ-73 ביום בממוצע, יובאו לרצועת עזה דרך מעבר קרני במהלך חודש אוגוסט. מטענים אלה הכילו מצרכים בסיסיים, סיוע הומניטארי וחומרי בניין. יבוא פירות וירקות היווה כ-15 אחוזים מנפח היבוא, יבוא המזון הקפוא היווה שמונה אחוזים מהמטען. 19 מטעני מזון קפוא (גלידה) יוצאו מרצועת עזה לגדה באוגוסט, וזהו היצוא הראשון מאז ה-23 ביוני. כמו-כן 21 משאיות של ארגזים ריקים ו-302 מכולות הורשו לעזוב את שטח הרצועה. יבוא מוצרי חקלאות לתוך הרצועה במהלך חודש אוגוסט פחת ב-79 אחוזים בהשוואה לחודש יולי, 2,167 טונות מעוכבות של דשן ו-526 טונות מעוכבות של מזון בהמות יובאו לרצועה באוגוסט. נפח מוצרי המזון הבסיסיים שיובאו לרצועה באוגוסט ובכלל זה סיוע הומניטארי מטעם אונר"א ותוכנית המזון העולמית-WFP עמד על 3,618.5 טונות מזון.
- מחירי המזון בשטחים המשיכו להיות לא יציבים. המחיר הממוצע של מוצרי מזון שנמצאים במעקב ברצועת עזה עלה ב-9.95 אחוזים בהשוואה לחודש יולי, בגדה נשרמה עליה מתונה יותר בשיעור של 1.56 אחוז.
- חלק ניכר ממלאי התרופות החיוניות נותר חסר ברחבי השטחים. באופן כללי נשרם מחסור ב-114 מתוך 416 סוגי התרופות החיוניות, כלומר מחסור של 27.4 אחוזים, במלאי.
- שיעור האנמיה בקרב נשים בהריון ברצועת עזה נותר גבוה, ועומד על 39.8 אחוז מהנשים. מדובר בירידה קלה בהשוואה לחודש יולי. שיעורי אנמיה גבוהים הם בעיה המוכרת זה זמן מה, והם עשויים לנבוע מצריכת מזון מועטת, עליה בתחלואה והיעדר שירות רפואי הולם.
- מספר מקרי השלשול בקרב פעוטות עד גיל שלוש (שלשול מיימי ודמי) המטופלים במרפאות אונר"א עלה בצורה משמעותית בהשוואה לאוגוסט 2005. מדובר בעליה של יותר מ-56 אחוזים בעזה וייתכן שהדבר נובע מירידה באיכות המים. המצב בגדה נותר כשהיה בשנה שעברה.
- ב-23 באוגוסט נפתחו דיונים בנוגע לעתידו של המתקן לטיהור שפכים של בית-לאהיה. למתקן נחוצים תיקוני חירום דחופים כדי למנוע את גלישת הביוב וזרימתו לשכונות הסמוכות.

תצפיות שדה²:

מתן שירותים / קיבולת מתן השירות

היעדרות מהעבודה והפרעות במתן השירות

- כל עובדי מוסדות הרשות הפלסטינית שבתו בגדה המערבית למשך יומיים, בתאריכים 23-24 לאוגוסט, במחאה על הלנת משכורתיהם במשך חצי שנה. ברצועת עזה לא התקיימה שביתה דומה.
- לפי אונסק"ו, 376 שכירים, העובדים במשרד הפלסטיני לחינוך והשכלה גבוהה, צוותו מחדש, כדי להקטין את עלויות התחבורה ההולכות וגדלות. בפועל, עובדים רבים בגדה המערבית נאלצים להגיע למקום עבודתם בדרכים ארוכות

² תצפיות השדה מבוצעות על ידי צוותים של סוכנויות האו"ם והארגונים הלא ממשלתיים בתחום הבריאות. ארגון הבריאות העולמי מפרסם דו"ח דו-חודשי המנתר את מצב הבריאות ומגזר הרפואה בשטחים ששמו HEALTH SECTOR SURVEILLANCE INDICATORS, דו"ח זה מסתמך על אינדיקטורים הומניטאריים ותצפיות שדה.

- יותר בגלל ההגבלה על דרכי הגישה, ועקב כך עלויות הנסיעה גדלות, דבר שאין ביכולתם לעמוד בו בעקבות הלנת שכרם.
- מרבית עובדי בתי החולים המשיכו להגיע לעבודתם עד לשביתה בסוף אוגוסט. לפני השביתה, מנהלי בתי החולים התחילו לדווח על ירידה בתפקוד העובדים, ככל הנראה כתוצאה מהתדרדרות תנאי החיים והתחבורה והיעדר משכורות קבועות.
- במהלך השביתה, העובדים נתנו טיפול רפואי לחולים קריטיים וכרוניים בלבד, ובהם פצועים בתאונות, נשים יולדות, מתלוננים על כאבי חזה, ומטופלי כימותרפיה ודיאליזה.
- נוכחות העובדים במרפאות הראשונית של מערכת הבריאות הפלסטינית, ה- PHC באזורי הגדה במערבית הושפעה מאד כתוצאה מהשביתה. העובדים נטו לקחת יותר חופשות שנתיות בהשוואה לשנים קודמות, במטרה להקטין את עלויות הנסיעה, ואולי גם במטרה להשתתף בעקיפין בשביתה, וכך הושפעה בצורה לא ישירה איכות השירות הניתן במרפאות הראשוניות, למעט בעיר עזה.
- ב-13 באוגוסט ערכו חיילי צה"ל פשיטה על שלושה בתי חולים³ הממוקמים באזור 1H בחברון. החיילים ביצעו סריקות אחר מבוקשים פלסטינים ביחידות הטיפול הנמרץ, באגפים השונים של בית החולים ובשני אמבולנסים.
- צה"ל המשיך בחודש אוגוסט לפשוט על משרדיהם של ארגוני צדקה בחברון⁴, והחרים מחשבים, מצלמות, מקרנים, וציוד נוסף.

בריאות:

- במרבית בתי החולים של משרד הבריאות הפלסטיני המשיכו החסרים במלאי התרופות. ברוב בתי החולים נמצא כי לפחות 10 פריטים אזלו לחלוטין מהמלאי. מלאי התרופות החסר משפיע ישירות על העבודה במתקני מערכת הבריאות הפלסטיני, ובמיוחד בגדה המערבית, שם נמצא כי 40-52 תרופות אזלו לחלוטין מהמלאי, בהשוואה לעזה, שם 11-20 תרופות אזלו לחלוטין.
- ב-17 בתי החולים בעזה ובגדה, שנבדקו על ידי ארגון הבריאות העולמי במהלך חודש אוגוסט, דווח על כך שסוגי השירות הניתן צומצמו, ובכלל זה שירותי אבחון ומיון וזאת בגלל מחסור בציוד מעבדה ובציוד רנטגן.
- מצבו של הציוד הרפואי הנמצא בשימוש שוטף ירוד, הן ברמת הזמינות והן ברמת התפקוד. חלק מבתי החולים דיווחו על מכונות הנשמה ומכשירי רפואיים הנחוצים לאבחון, שיצאו מכלל שימוש בעקבות היעדר חלקי חילוף או בעיות אחרות בתיקונן.
- בעקבות הירידה בזמינות הכסף המזומן, פליטים רבים המתגוררים במחנות פליטים לא יכולים לרכוש תרופות, ונסמכים יותר ויותר על מרפאות אונר"א. לפי תצפיות השדה, מספר החולים הפונים לצוותים הרפואיים הניידים של אונר"א נמצא בעליה.
- מספר האישפוזים בבתי החולים של הרשות, ומספר הפניות לקליניקות הרפואיות של הרשות ושל אונר"א, נותר קבוע בחודשים האחרונים, אך גבוה ממספרו בינואר 2006.

תשלומי משכורות וקצבאות:

- עובדי הרשות קיבלו משכורת אחת בגובה 1,500 ש"ח, \$260⁵ ב-18 באוגוסט⁶. עובדים המשתכרים פחות מ-1,500 ש"ח בחודש (\$330) קיבלו תשלומים בגובה שלוש משכורות מאז מארס 2006. עובדים המשתכרים 1,500-2,500

³ בתי החולים הם: עליה (בית חולים ממשלתי), אל-מזאן (בית חולים פרטי), ואל-אהלי (מלכ"ר).
⁴ ב-20 באוגוסט נערכה פשיטה על ארגוני הצדקה המקושרים לאל-שויוך, ועל בתי הספר המסונפים לארגון, ב-19 לאוגוסט נערכה פשיטה על משרדי "ועדת חלול זקאת" המסייעת בקביעות ל-165 יתומים ול-60 משפחות עניות, ועל בתי הספר והגנים המסונפים לארגון.
⁵ לפי שער דולר העומד על 4.54 שקלים

ש"ח בחודש (\$550-\$330) קיבלו תשלום בגובה משכורת וחצי, ועובדים המשתכרים יותר מ-2,500 ש"ח בחודש (\$550) קיבלו תשלום בגובה משכורת אחת.

- המנגנון הבינלאומי הזמני (TIM) התחיל להעביר בחודש אוגוסט סכום של 1,500 ש"ח (\$260) ל-42,983 עובדים ברשות הפלסטינית בעלי הכנסה נמוכה, ותשלום בגובה 2,000 ש"ח (\$440) ל-11,562 עובדים אחרים. התקציב הכולל במבצע תשלום הקצבאות עומד על 87,598,500 ש"ח, (\$15,812,504).

דלק, חשמל ומים:

- לא דווח על כל התקדמות בנוגע לתיקוני החירום הנחוצים בתחנת החשמל של עזה. נכון לעכשיו, זרם החשמל אותו ניתן לספק מישראל (כ-57 אחוזים בקירוב מהאספקה היומית) מתחלק בין 1.4 מיליון תושבי רצועת עזה. התושבים מקבלים חשמל בחלק מהיום בלבד, בין 6-8 שעות מדי יום. גם אספקת המים מוגבלת, רוב המשפחות המתגוררות באזורים העירוניים נהנות ממים זורמים 2-3 שעות ביום בלבד.
- בכל בתי החולים ברצועת עזה נמצאת אספקת דלק לטווח זמן של 2-6 שבועות. בתוך כך, המחסור בדלק ממשיך להשפיע עמוקות על מרפאות הרשות ברצועה המשתמשות בגנרטורים, למרפאות אלה יש אספקת דלק שתספיק להן למשך 1-3 שבועות בלבד.
- הפצצת תחנת החשמל של עזה השפיעה משמעותית על אספקת המים לתושבים. מימון אספקת דלק מטעם ה-TIM הצליחה להקל על הנטל, כשסיפקה 770,057 ליטר דלק להפעלת המשאבות החשמליות של 103- מתקני שאיבת מים, ואולם עדיין אין נתונים ישירים על מידת ההשפעה על זמינות המים. ה-TIM סיפק כמו-כן 530,247 ליטר דלק ל-40 מתקני בריאות פרטיים וציבוריים, ו-245,978 ליטרים להתנעה של 33 משאיות תברואה, ו-32 מתקני מים נוספים.
- המרפאות הציבוריות ברצועת עזה המשיכו במתן השירות למטופלים, למעט שירותי אבחון ומתן חיסונים. מתן החיסונים אורגן מחדש לפי אזורים בהם פועלים גנרטורים כדי לשמור על שרשרת הקירור.
- בגדה המערבית פחות ופחות תושבים מסוגלים לשלם את חשבון החשמל שלהם, והדבר הוביל לעליה במספר התושבים שחיברו את רשת החשמל בביתם לחשמל של שכניהם בצורה לא חוקית. חלקם מתכוונים לחלוק בעתיד את הוצאות החשמל עם שכניהם.
- לפי נתונים שאסף ארגון OXFAM, הרשויות המקומיות לא ביצעו עד כה ניתוקים יזומים של אספקת זרם המים, למרות שיותר ויותר תושבים לא משלמים את חשבונות המים.

חינוך:

- הרשות הפלסטינית הורידה את מחיר ההרשמה לשנת הלימודים 2006-2007 מ-50 ש"ח (\$11) ל-20 ש"ח (\$4) בחודש אוגוסט. בתוך כך גובר החשש שמספר התלמידים והסטודנטים שלא יוכלו לעמוד בתשלום יגדל בצורה משמעותית במהלך ספטמבר, ובמהלך השנה כולה. מספר הסטודנטים שלא עומדים בתשלומים גדל בין שתי שנות הלימודים האחרונות ב-90 אחוזים, שהם 29,700 סטודנטים מתוך 56,285.
- מספר מחנות הקיץ שהציע משרד החינוך הפלסטיני לתלמידים עמד על 323, 287 מהם בגדה, ו-36 ברצועה. זאת בהשוואה ל-374 מחנות קיץ שהתקיימו בשנת הלימודים הקודמת.

⁶ בחישוב תשלום זה לא נכללים עובדי מערכת הבריאות שקיבלו כסף מה-TIM. בנוסף, חלק מהבנקים חסמו כמחצית מסכום התשלומים שהועברו לעובדי הרשות שלא שילמו בזמן החזרי הלוואות. הדבר גרם למצוקה רבה בקרב העובדים, שגם כך אינן מסוגלים לעמוד בהוצאותיהם.

התנאים הסוציו-אקונומיים:

- מצבם של החקלאים בצפון הגדה הוסיף להחמיר. מספר החקלאים התלויים ביבול מטעי הזיתים כמקור הכנסה עיקרי גדל במהלך השנה בעקבות משבר המשכורות ברשות הפלסטינית והמצב הכלכלי הנוכחי.
- מצוקת המים כתוצאה מהבצורת בשנה האחרונה המשיכה להכביד על תושבי דרום הר חברון, כפי שהודגש בדו"ח של OXFAM והארגון הספרדי Contre la Faim. בנוסף, החשש מפני מצוקת מים ממשיך להתחזק במחנות הפליטים שבגדה, בעקבות הקושי של הרשות הפלסטינית לעמוד בתשלום חשבונות המים.
- בדרום רצועת עזה ובמרכז קיים מלאי מוגבל בלבד של אבקת חלב, בעקבות סגירת המעברים. הדבר משתקף במחירי החלב הרגיל ואבקת החלב שבשוק.
- מחירי הירקות ברצועת עזה נותרו גבוהים, ועל פי ההערכות הירקות יוסיפו להתייקר. זאת בגלל התייקרות תעריפי החשמל וההשקיה, יחד עם סירוב הבנקים החלקאים לאשר הלוואות לחקלאים.
- הביקוש לאמצעי מניעה על-ידי נשים כפריות ובדואיות בדרום הגדה המערבית ובמחנות הפליטים נמצא בעליה, ובכלל זה נמצאות אמהות לילד אחד, כך מדווחים אנשי צוותי השטח של אונר"א. ככל הנראה התופעה קשורה להתדרדרות במצב הכלכלי של תושבי האזור.
- ברחבי הכפרים ומחנות הפליטים שבגדה המערבית נרשמה עליה במספר המקרים בהם נגנב רכוש ציבורי, כמו כבלי טלפון וחשמל. במהלך אוגוסט נגנבו מוטות אלומיניום מבית הספר לבנים של אונר"א שבמחנה הפליטים שועפאת.
- במהלך התקופה שבין ינואר למאי 2006 נרשמה עליה של 10 אחוזים בשיעור הלידות בבתי החולים הציבוריים של הרשות הפלסטינית ברצועת עזה, בעוד שבבתי החולים הפרטיים נשרמה ירידה. ניתן ליחס נתון זה לכך שבבתי החולים הציבוריים לא נדרש תשלום על שירותים הכרוכים בלידה, ולאור הדרדרות המצב הכלכלי בעזה פונות יותר ויותר נשים לבתי החולים הציבוריים.
- מספר הבדואים הפונים לקבלת סיוע רפואי מידי הצוותים הרפואיים הניידים של אונר"א נמצא במגמת עלייה. בקהילת רשאיידי שבנפת בית לחם עלה מספר הפונים מ-50-70 לפני שלושה חודשים ל-100-110 כיום.
- מצוקת המים של קהילות הבדואים בגדה המערבית מוסיף להחמיר אף הוא. הארגון הספרדי Contre la Faim שבדק את מצבן של שתי קהילות (בדרום מערב הר חברון) אל-רמאדין ומקבץ ישובי קו התפר הסמוכים לקו הירוק, העלה ממצאים חמורים. באזור אל-רמאדין איש מהתושבים לא חובר למערכת המים, כ-36 אחוזים מהבתים כלל לא מחוברים לצנרת מים, התושבים מקבלים אספקת מים הולמת רק במשך 6.9 חודשים בשנה בממוצע. המחסור החמור במים קשור לחובות שצברו רבים מהבדואים, שלא על בידם לשלם את חשבונות המים שלהם עקב הירידה בהכנסות עם צמצום מספר ראשי הבקר והצאן בגלל מחסור במזון לבהמות. מחסור זה משפיע על זמינות המזון ועל היציבות הכלכלית של משפחות רבות.
- תצפיות קודמות מצביעות על גידול בשיעור הנשים הנשואות המבקשות להשלים את תעודת הבגרות (מבחינת התאוג'יה או תואר אקדמי אוניברסיטאי בדרום הגדה, ככל הנראה מתוך תקווה שהדבר יסייע להן למצוא עבודה ולפרנס את בני זוגן. נראה כי יותר ויותר משפחות מבקשות לשפר את רמת החינוך של בנותיהן.
- נראה כי סטודנטים שעוברים את בחינות הבגרות, בוחרים להמשיך את לימודיהם באוניברסיטאות הגובות שכר לימוד נמוך, כמו אוניברסיטת אל-קודס, או האוניברסיטה הפתוחה.
- בעלי בית רבים מתלוננים על כך שדיירים, בעיקר עובדי הרשות הפלסטינית, לא עומדים בתשלומי שכר דירה בזמן.

- במחנות הפליטים בצפון הגדה, רבים מהתושבים אינם מסוגלים להשתתף באירועים חברתיים משום שאין ביכולתם לממן מתנות מכל סוג שהוא.
- מתרבים הדיווחים על כך שמספר הזוגות המחליטים לדחות את חתונתם במחנות הפליטים נמצא בעליה. התופעה מתרחשת על רקע הצורך לתמוך כלכלית בבני המשפחה המצומצמת והמורחבת. כמו-כן, בכמה מוקדים אחרים⁷ נמצאו נתונים המצביעים על עליה בגיל הנישואין. האימאם במחנה הפליטים אל-ערוב שבנפת בית לחם ביקש מהתושבים להקטין את עלויות הנישואין וההוצאות הנלוות. ערך המוהר בכפר רמאדין שבנפת חברון ירד מ-3,500 דנארים ירדנים ל-2,000. בקהילות הבדואיות שבדרום הגדה ירד שיעור הפוליגאמיה משום שגברים רבים לא יכולים לפרנס יותר מאישה אחת.

מנגנוני שרידה:

- מדיווחים שונים עולה כי רבים מעובדי מערכת הבריאות הציבורית (עובדי רש"פ שאינם מקבלים משכורות) מחפשים עבודות חלופיות, כפי שקרה לדוגמה בבית החולים רפידיה, שם שני רופאים וארבע אחיות עזבו באוגוסט לטובת מקומות עבודה אחרים.
- משפחות עניות ברצועת עזה עדיין משתמשות במנגוני שרידה שליליים, כמו צמצום הוצאות משק הבית, רכישת מזון מוזל (בעל איכות ירודה יותר) וצמצום צריכת המזון. זאת לאור התייקרות המזון והעובדה שבגלל בעית אספקת החשמל המקרר הביתי מושבת ומשקי הבית נאלצים לבשל את מזונם מדי יום.
- רבים מעובדי הרשות הפלסטינית בדרום הגדה, בעיקר מורים בחופשת הקיץ ואנשי מנגנוני הבטחון, מחפשים עבודה בישראל למרות שאין להם היתרי עבודה.
- כמו כן נרשמה עליה במספר הפלסטינים, תושבי ירושלים, שהשלימו לימודים אקדמיים מתקדמים והפונים לתוכנית תעסוקת החירום הזמנית של אונר"א, מתוך נכונות לעסוק בכל עבודת כפיים ובעבודות "שחורות" שלא דורשות הכשרה.

גישה:

- מעבר הגבול ברפיח הממוקם על גבול עזה ומצריים נסגר לתנועת נוסעים רגילה מאז ה-25 ביוני. במהלך חודש יולי הוא נפתח למעבר נוסעים במשך יומיים בלבד, בהם התאפשר לנוסעים שנלכדו בצד המצרי של המסוף להיכנס לעזה. בחודש אוגוסט נפתח המעבר לחמישה ימים נוספים, בהם התאפשר מעברם של 5,986 נוסעים, כ-193 בממוצע ביום, ועזיבתם של 10,877 נוסעים, כ-351 נוסיעים בממוצע.
- מאז סוף יוני מונע צה"ל מדייגים פלסטינים לדוג מול חופי רצועת עזה. משמעות הדבר היא שבשווקים המקומיים לא ניתן כלל למצוא דגים זה החודש השני ברציפות. מדובר בפגיעה חמורה במקור פרנסתם של 35 אלף דייגים ואחרים המתפרנסים מענף הדייג, שמצבם הכלכלי מתדרדר.
- צה"ל הטיל סגר על הגדה המערבית החל מה-31 ביולי, הסגר הוסר מרוב השטח למעט צפון הגדה ב-21 באוגוסט, ומצפון הגדה יום אחר כך. למרות זאת, גישת סוחרים ופועלים פלסטינים לירושלים ולישראל הוגבלה עד להנפקתם של אישורי מעבר חדשים.
- מאז ה-19 ביולי הגביל צה"ל את המעבר במחסומים בצפון הגדה: בתחילה לא התאפשר מעבר דרומה לגברים בני 16-35, מאוחר יותר, ב-23 באוגוסט,

⁷ הדבר משתקף בממצאים שנאספו במחנה הפליטים שועפאת שבנפת ירושלים, במחנה הפליטים טול-כארם, ובכפרים שבדרום נפת טול-כארם.

- צומצמה מגבלת הגיל ל- 30-16. בצפון הגדה ובבקעה דווח על תורים ארוכים במחסומים עם התדהקות הסגר.
- גישת אמבולנסים לירושלים ממשיכה להוות בעיה ולא נראה כל שיפור. הסהר האדום הפלסטיני מדווח כי גם ששת האמבולנסים המיוחדים, שעל מעברם הוסכם בין ישראל לגורמים אחרים כמו מד"א, הצלב האדום הבינלאומי וממשלת שווייץ, מתקשים לעבור במחסומים. במחסומים אלה אמורים החיילים לאבחן ולהעריך את מצב החולה ובהתאם לכך לאשר את המעבר.
- חסימת הגישה לירושלים הביאה להעברת חולים בשיטת "גב אל גב" בין אמבולנסים של הסהר האדום וארגונים אחרים לאמבולנסים של מד"א. הדבר מייקר את עלות האשפוז ועולה לחולה 600-800 ש"ח, (\$133-178).
- הגדר ממשיכה להשפיע על גישת הפלסטינים לשירותי בריאות בסיסיים. כך לדוגמא, הכפרים אל-ח'אס ואל-נועמאן שבנפת בית לחם הופרדו על-ידי הגדר לפני חודשיים ותושבי אל-נועמאן לא יכולים יותר לגשת למרפאות הניידות של אונר"א בכפר אל-ח'אס.

יכולת האירגונים הלא ממשלתיים וסוכנויות האו"ם להענות לדרישה המוגברת לסיוע

- הפניה המחודשת) (CAP revised 2006 לקבלת תרומות בעבור סיוע הומניטארי לשנת 2006 ממומנת כרגע בשיעור של 44 אחוזים. התחומים הכי פחות ממומנים הם מגזרי החקלאות והבריאות.
- הארגון הספרדי Contre la Faim מחבר בימים אלה דו"ח להערכת הצרכים בעקבות הבצורת בנפת חברון. הדו"ח טרם הושלם, אך נתונים מקדמיים מצביעים על כך שהתושבים הבדואים באזור אל-רמאדין וליד הקו הירוק, בדרום נפת חברון, מהווים את הקבוצה הפגיעה ביותר בגדה (ר' פרק תנאים סוציו-אקונומיים לעיל).
- במשרדי השדה של אונר"א התקבלו פניות של סטודנטים המבקשים סיוע בתשלום שכר הלימוד בשנת הלימודים האקדמית החדשה.
- סוכנות אונר"א מדווחת על עליה בשיעור של 7 אחוזים במספר המטופלים הפונים למרפאה במחנה הפליטים שועפאת, הפונים הם פליטים לא רשומים ופונים שאינם פליטים תושבי השכונות הסמוכות. העליה נמדדה בהשוואה לנתוני השנה שעברה. מדובר בתוצאה ישירה של השינויים בהסדרי הגישה לירושלים, ובכללם הצבת מחסום קבע במחנה. הדבר הביא לכך שחולים, ובמיוחד בדואים, לא יכולים יותר לגשת למרכז הבריאות בעיר העתיקה בירושלים, כפי שנהגו בעבר.
- בנפת חברון נרשמה עליה במספר עובדי הרשות הפלסטינית הפונים לאונר"א ומבקשים סיוע דחוף במתן מזומנים, מזון ותרופות.

את פירוט הנתונים ניתן למצוא בטבלאות המצורפות לגירסה האנגלית באתר OCHA :

http://www.ochaopt.org/documents/oPt_Humanitarian_Monitor_August06.pdf

אתר <http://www.ochaopt.org> : **OCHA**

לברורים ולמידע נוסף ניתן לפנות ליהודית הראל טל. 054 66 00 528 harel@un.org